

Juryrapport winnaar Huibregtsenprijs 2020

De jury was ook dit jaar weer verheugd over de hoge kwaliteit van de inzendingen. Maar toch zat zij natuurlijk ook behoorlijk met de handen in het haar bij de vergelijking van appels en peren in deze sublieme wetenschappelijke fruitmand. Onderscheidend criterium voor de jury bij de selectie van nominaties was de maatschappelijke bonus, waarbij het gaat om een bijzondere maatschappelijke meerwaarde of reikwijdte, die uitstijgt boven wat je van een onderzoeker in zijn of haar positie zou mogen verwachten.

Diederik van de Beek ontwikkelde een vernieuwende benadering waarbij hij de interactie tussen de bacterie pneumokok en het menselijk immuunsysteem onderzoekt. De nieuwe therapeutische strategie heeft geleid tot een imponerende halvering van de sterfte door hersenvliesontsteking. Zodra de eerste gevallen van Covid-19 in Nederland bekend werden, heeft hij binnen drie weken een Covid-19 biobank opgezet voor onderzoek.

Moniek Buijzen slaagde erin om voor het eerst de potentie van media én sociale netwerken voor gezondheidscampagnes wetenschappelijk te onderbouwen. Markant onderdeel van Buijzens succesverhaal is dat zij met haar team heeft aangetoond dat voeding en beweging op jonge leeftijd medebepaald worden door zowel intrinsieke motivatie als de normen van leeftijdgenoten. Ze loopt voorop in de wereld van 'blended science'.

Jan Hamers heeft een unieke visie ontwikkeld om zorgvragen rond de vergrijzing te beantwoorden. Met het oprichten van de Academische Werkplaats Ouderenzorg Zuid-Limburg heeft hij laten zien wat team science kan betekenen. Hamers' bijzondere gedrevenheid is zowel zichtbaar in zijn carrièrepad – van verpleegkundige naar hoogleraar – als in de concrete uitwerking van zijn onderzoek.

Johan Hoorn en Elly Konijn hebben 'Alice' ontwikkeld, een robotmeisje dat helpt om eenzaamheid onder ouderen te bestrijden. Dit wetenschappelijke én maatschappelijke project berust op een indrukwekkende combinatie van disciplinaire expertise. 'Alice' roept diepe vragen op over mogelijke relaties tussen mens en machine, maar ook over empathie en moreel redeneren.

Wim de Vries ontwikkelde als eerste een methode om een specifieke inschatting te kunnen maken van de kritische aanvoer van stikstof naar de landbouw op basis van grenswaarden voor lucht- en waterkwaliteit. Hij kwantificeerde hoeveel efficiënter het stikstofgebruik moet zijn om gewenste voedselproductie te combineren met milieu-eisen. En hij onderzocht waar dit mogelijk is door technologische verbeteringen en waar veestapelreductie noodzakelijk is.

Maria Yazdanbakhsh maakte een atlas van immuunrespons, die laat zien dat mensen uit lage-inkomenslanden en bewoners van rurale gebieden minder sterk reageren op malariavaccins. De door haar aangetoonde sterke invloed van omgevingsfactoren op de werking van het immuunsysteem is opzienbarend. De combinatie van fundamenteel onderzoek met hoogwaardig veldonderzoek in niet-Westerse landen heeft grote impact op gezondheidsonderzoek en lokale zorg.

Wie van deze zes genomineerden krijgt de Huibregtsenprijs? De jury heeft unaniem gekozen voor een vernieuwende benadering met een imponerend resultaat. Een integraal succesverhaal. De bijzonder gedreven aanpak van een prangend probleem. Een indrukwekkende combinatie van diepgravend, fundamenteel onderzoek en toepassing van kennis met wereldwijde impact. Teamwerk dat, buiten de wetenschappelijke comfortzone, vragen beantwoordt én oproept.

De Huibregtsenprijs 2020 gaat naar 'Alice – een elektromechanisch kleinkind dat eenzaamheid verdrijft' van Johan Hoorn en Elly Konijn.

De jury van de Huibregtsenprijs 2020:

Ineke Sluiter, <i>voorzitter</i>	president KNAW
Pearl Dykstra	hoogleraar Empirische sociologie, Erasmus Universiteit Rotterdam
Carla Hollak	hoogleraar Metabole ziekten, Universiteit van Amsterdam
Philip Scheltens	hoogleraar Neurologie en directeur Alzheimercentrum, VUmc
Ionica Smeets	hoogleraar Wetenschapscommunicatie, Universiteit Leiden
Coen Verbraak	journalist en programmamaker

Jurysecretaris Huibregtsenprijs: Roderick Hageman, Verstegen & Stigter culturele projecten